

Piotr Kasprzak

Politechnika Gdańska
Wydział Zarządzania i Ekonomii
Katedra Analizy Ekonomicznej i Finansów
pkasprzak@zie.pg.gda.pl

ELEMENTY POLITYKI PODATKOWEJ PAŃSTW UNII EUROPEJSKIEJ PO KRYZYSIE FINANSOWYM W 2008 R.

Streszczenie: Artykuł przedstawia główne założenia harmonizacji systemów podatkowych Unii Europejskiej oraz działań podjętych przez państwa Wspólnoty po wybuchu kryzysu finansowego w 2008 r. Autor dokonał przeglądu zmian przeprowadzonych w ramach stawek podatku VAT oraz CIT, a także przedstawił wybrane elementy prorodzinnej ulgi podatkowej w zakresie podatku PIT, która stała się formą złagodzenia obciążeń podatkowych dla niektórych gospodarstw domowych (głównie z powodu wzrostu stawek podatku VAT). Analiza obejmuje lata 2008-2016, czyli okres, który, co do zasady, należy uznać za moment wybuchu kryzysu oraz moment, w którym w większości państw UE kryzys ekonomiczny zakończył się lub uległ znacznemu złagodzeniu.

Słowa kluczowe: Unia Europejska, podatki, system podatkowy, kryzys finansowy.

JEL Classification: G3, H2, H3.

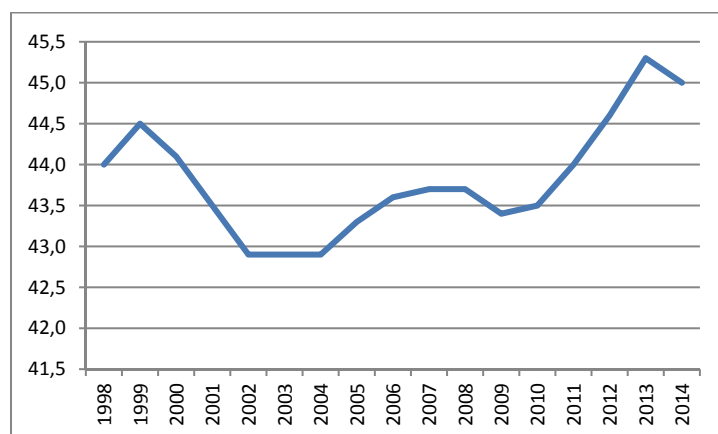
Wprowadzenie

Odpowiednio skonstruowany system podatkowy, jako część całego mechanizmu makroekonomicznego, stanowi zabezpieczenie w stabilnym funkcjonowaniu każdego państwa [Gomułowicz, Małecki, 2002, s. 35-36]. Kryzys roku 2008 wymusił wiele zmian w prowadzonej polityce podatkowej poszczególnych państw Unii Europejskiej. Celem niniejszego artykułu jest prezentacja wybranych elementów harmonizujących systemy podatkowe państw członkowskich Wspólnoty oraz zmian w zakresie polityki podatkowej po kryzysie finansowym z 2008 r. Pierwszy w XXI w. globalny kryzys finansowy wymusił konieczność

dostosowania wybranych elementów systemu podatkowego do zmieniającego się otoczenia makroekonomicznego.

1. Systemy podatkowe państw Unii Europejskiej

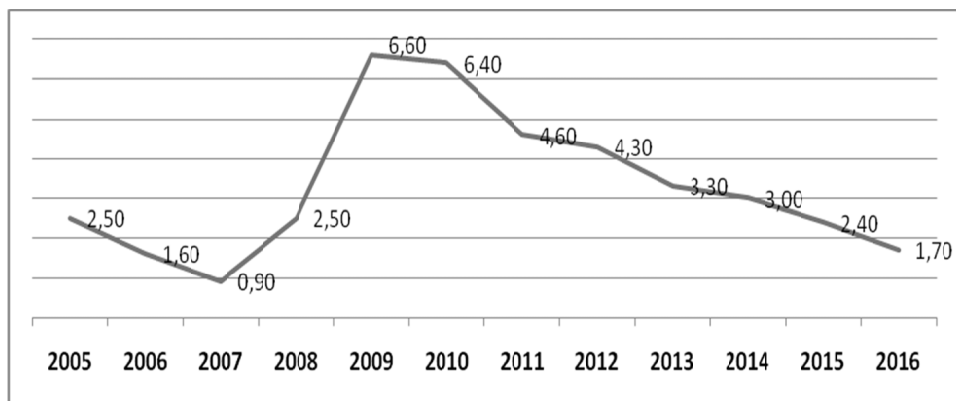
Systemy podatkowe państw Wspólnoty odgrywają ważną rolę w kształtowaniu wielkości i struktury PKB. Kryzys roku 2008 spowodował konieczność zmian wybranych elementów prawa podatkowego do zmieniającej się rzeczywistości. Przez kilkadziesiąt lat (szczególnie na przestrzeni lat 90. XX w.) udział podatków w PKB państw Unii Europejskiej rósł [Wyrzykowski, 2008, s. 44-45]. Ostatecznie na początku XXI w. udział ten małał, jednak zwiększeniu uległy wydatki publiczne, niejednokrotnie szybciej niż wzrost PKB, co w konsekwencji przyczyniło się do powstania deficytów budżetowych i przyrostu długu publicznego, szczególnie pod koniec pierwszej dekady XXI w¹. Warto odnotować szczególnie wzrost zarówno poziomu deficytu budżetowego, jak i długu publicznego po roku 2008. Wysokość tego pierwszego wskaźnika została zredukowana w ostatnich latach (rys. 2), jednak poziom zadłużenia Wspólnoty wyraźnie zwiększony po 2008 r., do tego momentu pozostaje na praktycznie niezmiennym poziomie (rys. 3).

Rys. 1. Wpływy podatkowe oraz z tytułu obowiązkowych składek na ubezpieczenia społeczne w relacji do PKB wszystkich państw Unii Europejskiej (w %)

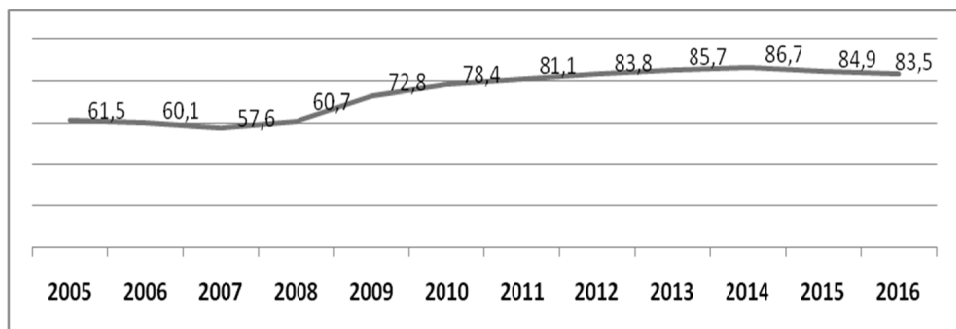
Źródło: na podstawie: [www 1].

¹ Państwa Wspólnoty już na początku lat 90. podjęły próby ograniczenia nadmiernych deficytów publicznych i przyrostu długu publicznego w ramach ustaleń zawartych w Traktacie z Maastricht. Postanowiono, że deficyt budżetowy nie powinien przekraczać 3% PKB, a dług publiczny w relacji do PKB nie powinien być wyższy niż 60%. Na przykład, w 2015 r. 17 spośród 28 państw UE odnotowało przekraczającą 60% relację zadłużenia publicznego do PKB [www 1].

Rys. 2. Poziom deficytu budżetowego w relacji do PKB wszystkich państw Unii Europejskiej (w %)

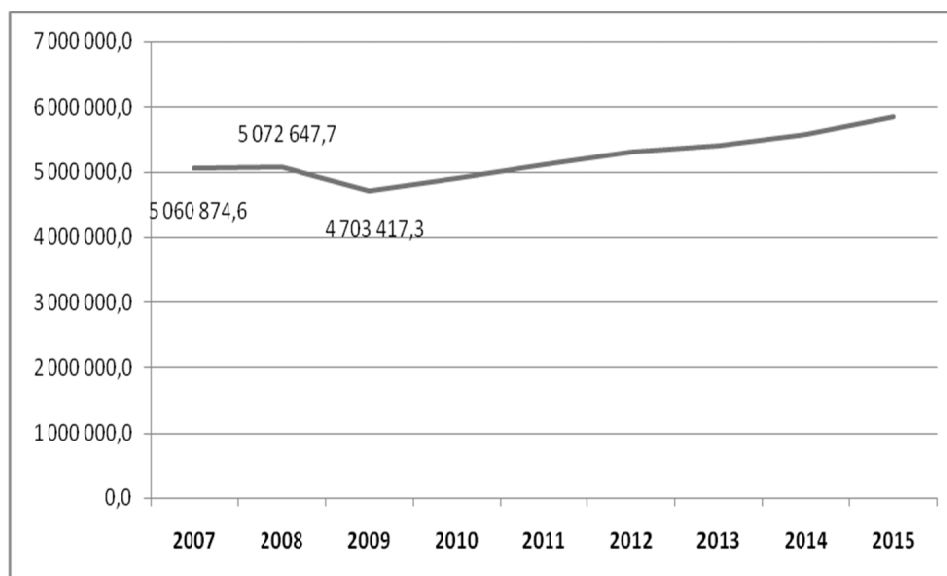
Źródło: na podstawie: [www 1].

Rys. 3. Poziom długu publicznego w relacji do PKB wszystkich państw Unii Europejskiej (w %)

Źródło: na podstawie: [www 1].

Co więcej, wszystkie państwa Wspólnoty (poza Maltą) odnotowały także spadek wpływów budżetowych w latach 2008-2009 w wartościach bezwzględnych.

Rys. 4. Wpływy podatkowe oraz z tytułu obowiązkowych składek społecznych we wszystkich państwach Unii Europejskiej (w mln euro)

Źródło: na podstawie: [www 2].

Systemy podatkowe państw Unii Europejskiej są bardzo podobne. We wszystkich krajach poboru podatków dokonuje się w celu m.in. zdobycia środków na finansowanie wydatków publicznych, realizację polityki redystrybucyjnej państwa, prowadzenie polityki kształtowania konsumpcji oraz próby przeciwdziałania, polityki antycyklicznej i antyinflacyjnej [Wyrzykowski, 2008, s. 36]. Należy zatem zauważyć, że systemy podatkowe państw Unii są praktycznie tożsame z systemami podatkowymi na całym świecie, gdyż realizują identyczne cele, tj. podatki odgrywają funkcję fiskalną, stymulacyjną i redystrybucyjną.

Systemy podatkowe państw Wspólnoty nie tylko realizują podobne cele, ale także używają podobnych, wręcz tych samych narzędzi, które, co do zasady, podlegają w Unii Europejskiej procesom harmonizacji. Warto nadmienić, że kwestia harmonizacji podatków w ramach Wspólnoty nie jest procesem łatwym i stanowi jeden z trudniejszych obszarów w realizacji procesów integracyjnych [Głuchowski, 1999, s. 70].

W najwyższym stopniu ujednoczeniu podlegają podatki pośrednie. Zgodnie z treścią Traktatu Rzymskiego harmonizacji podlegają podatek VAT, podatek akcyzowy oraz inne podatki pośrednie, które mogłyby się przyczynić do unieemożliwienia swobodnego przepływu towarów i usług między państwami członkowskimi.

Harmonizacja w praktyce okazała się dużo trudniejsza niż zakładano. Dokonując jej, Unia musiała zmierzyć się z różnicami w strukturze i poziomie stawek podatku VAT w poszczególnych państwach, natomiast w przypadku podatku akcyzowego trudnościami okazały się grupy towarów, które podlegały opodatkowaniu w krajach Wspólnoty². Ponadto proces ten dokonywany był w momencie, kiedy do Unii dołączały kolejne państwa, co powodowało m.in. powstanie okresów przejściowych dla nowych krajów członkowskich, licznych wyjątków od zasad już obowiązujących oraz konieczności zmiany podjętych już ustaleń [Wach, 2005, s. 30-32].

Najmniej zharmonizowane zostały dotychczas podatki bezpośrednie. Przy ujednocnianiu podatków dochodowych szczególną uwagę poświęcono zasadom opodatkowania podatkiem od osób prawnych. Wiązało się to z próbą stworzenia sytuacji, w której warunki konkurencji pomiędzy przedsiębiorcami w poszczególnych krajach będą zbliżone [Wyrzykowski, 2004, s. 50]. Wynikiem działań było m.in. przyjęcie dyrektyw związanych ze wspólnym systemem podatkowym dla fuzji, podziałów, przenoszenia aktywów, zbycia i nabycia udziałów/akcji oraz eliminacji podwójnego opodatkowania³.

Punktem wyjścia dla kształtu systemu podatkowego danego państwa (w tym przypadku grupy państw, które, co do zasady, łączy unia walutowa, gospodarcza i polityczna) powinny być aspekty dotyczące podstaw zasad opodatkowania oraz form zabezpieczenia własności prywatnej [Gomułowicz, Małecki, 2002, s. 380-382].

Co więcej, system podatkowy nie może być budowany w celu rozwiązywania aktualnych problemów budżetowych państwa. Istotną cechą systemu podatkowego jest jego stabilność oraz mała liczba zmian w konstrukcjach podatków lub zmian związanych z organizacją i kontrolą poboru danin [Głuchowski, 2002, s. 98].

² W poszczególnych krajach Unii, akcyzą objęte były i są różne grupy towarów. Przed procesem integracji podatek akcyzowy był pobierany w różnych formach, przy zastosowaniu różnych technik oraz stawek. Ostatecznie akcyza została zharmonizowana w następujących grupach wyrobów – paliwa, napoje alkoholowe i wyroby tytoniowe [Głuchowski, 1999].

³ W tym miejscu autor ma na myśli wydane w dniu 23 lipca 1990 r. Dyrektywy Rady w sprawie wspólnego systemu opodatkowania mającego zastosowanie w przypadku łączenia, podziałów, wnoszenia aktywów i wymiany udziałów, dotyczących spółek różnych Państw Członkowskich oraz Dyrektywę Rady w sprawie wspólnego systemu opodatkowania stosowanego w przypadku spółek dominujących i spółek zależnych różnych państwa członkowskich.

2. Wybrane działania podjęte po kryzysie w 2008 r.

Zmiany w systemach podatkowych państw Wspólnoty można odnotować przede wszystkim w zakresie VAT oraz CIT – zarówno z stawek pobieranej daniny, jak i mechanizmach, a także w zakresie opodatkowania.

Pierwszym z analizowanych podatków jest podatek od towarów i usług⁴, który stanowi istotną pozycję w strukturze dochodów budżetowych z tytułu podatków wszystkich państw Unii [Krajewska, 2012, s. 44-46]⁵. Na przykład, VAT w Polsce odpowiada za ok. 40% wpływów budżetowych.

VAT należy do ściśle zharmonizowanej daniny w ramach Wspólnoty. Na mocy tzw. Szóstej Dyrektywy wprowadzono postanowienia regulujące przedmiot i podmiot podlegający opodatkowaniu, zwolnienia i wyłączenia z zakresu podatku oraz mechanizm poboru podatku we wszystkich państwach członkowskich [Budasz, Kuliga, 2013, s. 51].

Podatek od wartości dodanej zawarty jest w cenie towarów i usług nabywanych przez konsumentów. Mając na uwadze ogólne pogorszenie na rynku, zmiany w strukturze i wielkości popytu i podaży, wpływy z tytułu tego podatku ulegają zmianie – jest to danina, której wysokość wpływów pozostaje w ścisłej relacji z ogólną koniunkturą gospodarczą, a ściślej rzecz ujmując konsumpcją [Krajewska, 2012, s. 55].

Poziom podatku VAT w stosunku do PKB w momencie wybuchu kryzysu w państwach Unii Europejskiej wahał się od 4,9% w Hiszpanii do 9,6% w Danii. Rok później jego stosunek uległ zmniejszeniu w dziesięciu krajach, jednocześnie pozostawiając wspomnianą Hiszpanię i Danię na pierwszej i ostatniej pozycji, w 2009 r. odpowiednio 3,8% i 9,7% wpływów z podatku od wartości dodanej w stosunku do PKB.

Tabela 1. Poziom podatku VAT w stosunku do PKB wybranych państw Unii Europejskiej w latach 2007-2015 (w %)

Wyszczególnienie	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Austria	7,4	7,5	7,8	7,7	7,6	7,8	7,7	7,7	7,7
Belgia	6,9	6,8	6,8	6,9	6,9	6,9	6,9	6,9	6,6
Czechy	6,1	6,5	6,6	6,7	6,9	7,0	7,4	7,4	7,3
Dania	10,0	9,6	9,7	9,5	9,6	9,6	9,4	9,5	9,5

⁴ Na potrzeby niniejszej publikacji podatek ten jest także nazywany „podatkiem od wartości dodanej” oraz „podatkiem VAT”.

⁵ Co istotne, podatek VAT stanowi też ważne źródło finansowania budżetu Unii Europejskiej, którego wysokość składek wpłacanych przez poszczególne kraje jest oparty m.in. o wysokość wpływów z tytułu tej daniny.

cd. tabeli 1

<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>	<i>6</i>	<i>7</i>	<i>8</i>	<i>9</i>	<i>10</i>
Estonia	8,8	7,8	8,7	8,5	8,2	8,4	8,2	8,6	9,2
Finlandia	8,2	8,1	8,4	8,3	8,8	9,0	9,3	9,2	9,1
Francja	7,0	6,9	6,7	6,8	6,8	6,8	6,8	6,9	6,9
Grecja	7,1	7,0	6,3	7,1	7,3	7,2	7,0	7,1	Bd
Hiszpania	5,8	4,9	3,8	5,3	5,2	5,4	5,9	6,1	6,4
Holandia	7,0	6,8	6,5	6,8	6,5	6,5	6,5	6,4	6,6
Irlandia	7,3	7,0	6,1	6,0	5,6	5,8	5,8	6,0	4,7
Luksemburg	6,0	6,1	6,6	6,5	6,7	7,2	7,2	7,5	6,5
Łotwa	7,7	6,3	5,9	6,7	6,8	7,2	7,4	7,6	7,7
Niemcy	6,8	6,9	7,2	7,0	7,0	7,0	7,0	7,0	7,0
Polska	8,2	8,0	7,3	7,6	7,8	7,1	7,0	7,1	Bd
Portugalia	8,2	8,1	6,8	7,5	8,1	8,3	8,5	8,5	8,6
Słowacja	6,6	6,8	6,6	6,2	6,7	6,0	6,4	6,6	6,9
Słowenia	8,3	8,3	7,9	8,1	8,1	8,0	8,5	8,5	8,4
Szwecja	8,6	8,8	9,1	9,2	9,0	8,9	9,0	9,0	9,1
Węgry	7,9	7,7	8,3	8,6	8,5	9,2	9,0	9,4	9,7
Wielka Brytania	6,0	5,9	5,3	6,1	6,8	6,8	6,8	6,9	6,9
Włochy	5,9	5,7	5,5	6,1	6,0	6,0	5,9	6,0	6,2

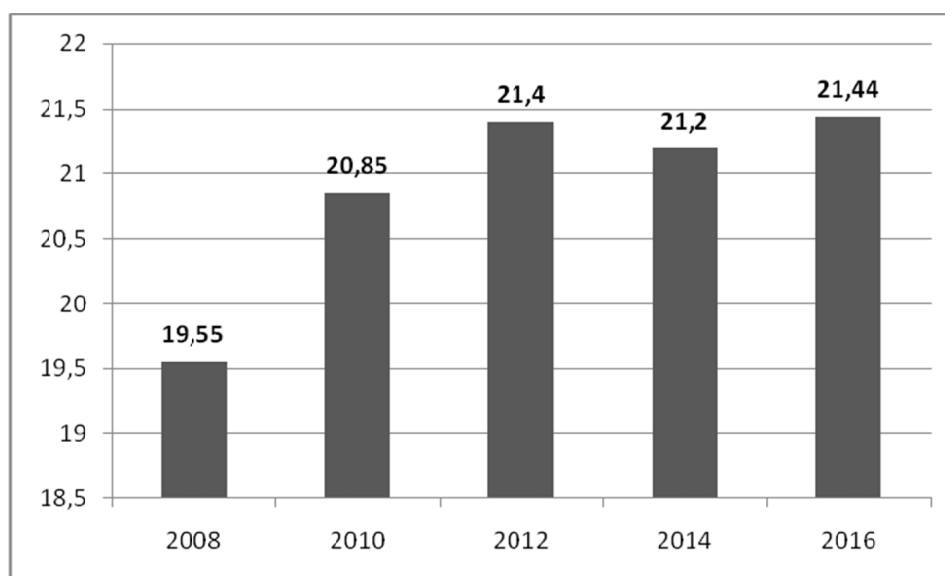
Źródło: na podstawie: [www 3].

Kryzys z 2008 r. spowodował m.in. zmianę wysokości stawek podatku VAT w poszczególnych państwach Unii Europejskiej. Podatek od wartości dodanej w ramach procesów harmonizacji zakłada istnienie maksymalnie czterech stawek w krajowych systemach podatkowych: obowiązkowej – podstawowej (minimum 15%) oraz fakultatywnej obniżonej (maksymalnie dwóch, o minimalnej wartości 5%) oraz dla potrzeb wewnątrzspółnotowej dostawy i nabycia towarów – 0%. Obecnie tylko jedno państwo – Dania – stosuje wyłącznie jedną, podstawową stawkę. W pozostałych państwach podstawowa stawka podatku VAT w 2017 r. wahała się od 17% w Luksemburgu do 27% na Węgrzech. W roku 2008 najniższą 15% wartość tego podatku odnotować można było również w Luksemburgu natomiast najwyższą w wysokości 25% w Danii, Szwecji oraz Chorwacji (choć w 2008 r., państwo to nie było jeszcze członkiem Unii).

Dane zawarte na rys. 5) wskazują, że średnia wysokość podstawowej stawki podatku VAT, uwzględniając wszystkie państwa Wspólnoty, wzrosła z 19,55% w 2008 r., do 20,85% w 2010 r. i do 21,4% w 2012 r. Następnie w 2014 r. nastąpił nieznaczny spadek do 21,2%, by w 2016 r. podstawowa średnia stawka podatku VAT we wszystkich krajach Unii wyniosła 21,44%, tj. o 1,89 p.p. więcej, niż w momencie wybuchu kryzysu w 2008 r. Na przestrzeni sześciu lat (2008-2014), 21 państw członkowskich dokonało zwiększenia podstawowej stawki

podatku VAT⁶ (w tym miejscu należy wskazać, że Irlandia obniżyła w 2010 r. stawkę z 21,5% do 21%, by podnieść ją w 2012 r. do 23%). Największą zmianę wprowadzono na Węgrzech, gdzie w roku 2008 stosowano 20% stawkę, zwiększając ją w 2009 r. do 25% i następnie w 2012 r. do 27% (tym samym stosując do dzisiaj najwyższą stawkę w całej Unii).

Rys. 5. Wysokość średniej podstawowej stawki podatku VAT we wszystkich państwach Unii Europejskiej w latach 2008, 2010, 2012, 2014, 2016 (w %)

Źródło: na podstawie: [www 3].

Państwa, które podniosły wysokość podatku deklarowały, że zmiana wysokości podatku ma charakter przejściowy, związany bezpośrednio z kryzysem⁷. Spośród 21 państw, które podniosły podstawową stawkę podatku VAT w latach 2008-2012, tylko dwa kraje powróciły do pierwotnych poziomów, tj. Łotwa i Rumunia. Pozostałe państwa pozostawiły podatek na niezmiennym poziomie.

Zmianom na przestrzeni lat 2008-2016 ulegały także tzw. obniżone stawki podatku VAT, które zostały podwyższone w 15 z 28 państw Wspólnoty. W tym przypadku należy jednak zaznaczyć, że część z podwyżek stawki nie była związana z pogarszającą się koniunkturą gospodarczą, ale jak w przypadku państw,

⁶ Podstawowej stawki podatku VAT nie zwiększono w analizowanym okresie w: Belgii, Bułgarii, Niemczech, Danii, Austrii, Szwecji oraz na Maltcie.

⁷ Na przykład Polska, która początkowo zakładała istnienie zwiększonej stawki tylko przez dwa lata, tj. od 2011 do 2013 r. Do dzisiaj stawka ta nie została obniżona.

które weszły do Unii w 2004 r., z wygaszonymi okresami przejściowymi, które umożliwiały stosowanie niższych stawek tej daniny (powinny wynosić one co najmniej 5%).

W przypadku podatku dochodowego od osób prawnych, należy zaznaczyć znacznie niższy poziom harmonizacji sposobu oraz wysokości podatku w ramach Unii. Analizując poziom stawek tego podatku w państwach Wspólnoty w latach 2008, 2010, 2012, 2014 oraz 2016, można zaobserwować mniejszą liczbę zmian, niż w przypadku podatku od wartości dodanej (średnia wartość stawki dla całej Unii w opisywanym okresie nie uległa zmianie). W analizowanym okresie pięć państw zdecydowało się na podwyżkę stawki tej daniny, natomiast dziewięć dokonało obniżki wysokości pobieranego podatku. Pozostałe państwa pozostawiły wymiar stawki na niezmiennym poziomie. Obniżanie wysokości tego podatku jest ogólnym trendem, który zapoczątkowany został w Unii Europejskiej pod koniec lat 90. XX w., szczególnie wśród państw tzw. Starej Unii. Związane to było przede wszystkim ze znacznymi różnicami w wysokości tego podatku wśród 15 państw członkowskich oraz nowo przyjmowanych krajów w 2004 r.⁸ Warto zaznaczyć, że w okresie 2008-2016 średnia wysokość stawki CIT w państwach Unii, w przeciwieństwie do stawek podatku VAT, zmalała z 23,52% do 22,57%.

Tabela 2. Wysokość średniej stawki CIT we państwach Unii Europejskiej w latach 2008, 2010, 2012, 2014 oraz 2016 (w %)

Wyszczególnienie	2008	2010	2012	2014	2016
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>	<i>6</i>
Austria	25	25	25	25	25
Belgia	33,99	33,99	33,99	33,99	33,99
Bułgaria	10	10	10	10	10
Chorwacja	20	20	20	20	20
Cypr	10	10	10	12,5	12,5
Czechy	21	19	19	19	19
Dania	25	25	25	24,5	22
Estonia	21	21	21	21	20
Finlandia	26	26	24,5	20	20
Francja	33,3	33,3	33,3	33,3	33,3
Grecja	25	24	20	26	29
Hiszpania	30	30	30	30	25
Holandia	25,5	25,5	25	25	25
Irlandia	12,5	12,5	12,5	12,5	12,5
Litwa	15	15	15	15	15

⁸ W 2004 r. średnia stawka podatku CIT wśród dotychczasowych 15 państw członkowskich wynosiła 32%, natomiast wśród nowo przyjętych krajów – 22%. Obawiano się, że brak obniżki wysokości podatku wśród „starych państw” członkowskich spowoduje stosowanie dumpingu podatkowego i konkurencji podatkowej, powodując tym samym znaczne zachwianie rynku oraz spadek poziomu konkurencyjności dotychczasowych państw Wspólnoty [Owsiak, 2008].

cd. tabeli 2

1	2	3	4	5	6
Luksemburg	29,63	28,59	28,8	29,22	29,22
Łotwa	15	15	15	15	15
Malta	35	35	35	35	35
Niemcy	29,51	29,41	29,48	29,58	29,72
Polska	19	19	19	19	19
Portugalia	25	25	25	23	21
Rumunia	16	16	16	16	16
Słowacja	19	19	19	22	22
Słowenia	22	20	18	17	19
Szwecja	28	26,3	26,3	22	22
Węgry	16	19	19	19	19
Wielka Brytania	40	40	40	31,4	31,4
Włochy	31,4	31,4	31,4	31,4	31,4
Średnia	23,52	23,35	23,08	22,76	22,57

Źródło: na podstawie: [www 4].

W przypadku podatku CIT odnotować można podjęcie prób w celu zacieśnienia współpracy administracji podatkowej poszczególnych państw Wspólnoty, która przyczynić się ma do zmniejszenia liczby przypadków zaniżania podstawy opodatkowania, m.in. poprzez zastosowanie mechanizmu cen transferowych. W tym celu w ramach Unii podjęto realizację dwóch programów Fiscalis 2020 oraz Hercules III.

Dużo szersze działania w tym zakresie podjęto pod egidą OECD w zakresie tzw. programu BEPS⁹, który został wdrożony po kryzysie w państwach członkowskich organizacji. Celem jego realizacji jest zmniejszenie zjawiska unikania opodatkowania oraz transferu dochodów do krajów o niższych stawkach podatkowych, co przyczynia się do strat budżetowych państw, w których *de facto* przychód powstał. W ramach 15 działań ramowych programu, trzy dotyczą cen transferowych i mechanizmów, które mają przyczynić się do zmniejszania tego procederu, w celu optymalizacji podatku dochodowego.

W przypadku podatku dochodowego od osób fizycznych, ciężko wskazać jakąkolwiek harmonizację oraz wspólne działania w tym obszarze systemu podatkowego. Państwa Unii Europejskiej prowadzą, co do zasady, indywidualną politykę w tym zakresie. Jednym ze wspólnych elementów realizowanych praktycznie we wszystkich krajach Wspólnoty jest polityka prodemograficznych i prorodzinnych ulg podatkowych. Należy zauważyć, że po wybuchu kryzysu państwa Wspólnoty nie zdecydowały się na znaczące zmiany w zakresie tego podatku, zwiększając jednak zakres ulg i odliczeń dla rodzin. To zaś w bezpośredni sposób przyczyniło się do pozostawienia większej ilości pieniędzy

⁹ Erozja podstawy opodatkowania i transfer zysków (ang. *Base Erosion Profit Shifting*).

w ramach budżetów gospodarstw rodzinnych, co może rekompensować podniesione w wielu państwach stawki w zakresie podatku VAT.

Opisując podatkowe formy ulg i zwolnień, wyodrębnić należy dwa sposoby zmniejszania obciążeń, tj. poprzez zmniejszanie podstawy opodatkowania lub bezpośrednio odliczenia określonych wartości od naliczonego podatku. Z punktu widzenia polskich podatników, różnica może wydawać się niewielka, jednak w państwach, w których kwota wolna od podatku jest kilkukrotnie wyższa niż w Polsce, sposób obliczenia ulgi jest dość istotny.

Odliczenia określonej ulgi od dochodu obowiązują m.in. w: Austrii, na Litwie, w Chorwacji, Hiszpanii, Niemczech, Estonii, na Węgrzech, Słowacji. Natomiast odliczenia od podstawy opodatkowania są rozwiązaniem stosowanym m.in.: w Portugalii, Polsce, Czechach czy we Włoszech.

Tabela 3. Ulga podatkowa na dziecko w wybranych krajach Unii Europejskiej*

Odliczenia od dochodu		Odliczenia od podatku	
Państwo	Kwota odliczenia	Państwo	Kwota odliczenia
Niemcy	7008 euro	Włochy	Od 950 do 1200 euro
Słowenia	2437 euro	Czechy	Od 494 do 627 euro
Hiszpania	2400 euro	Portugalia	Od 325 do 450 euro
Chorwacja	2052 euro	Polska	Od 265 do 643 euro
Belgia	1510 euro	Hiszpania	1033 euro

* Symulacja powstała na podstawie określonych kryteriów, tj. czteroosobowego modelu rodziny (rodzice i dwójka dzieci), rodzice pracują i zarabiają średnie wynagrodzenie w gospodarce narodowej, dzieci uczęszczają do państwowej szkoły lub przedszkola.

Źródło: na podstawie: Ulgi podatkowe i świadczenia... [2015].

Warto zauważyć, że w wybranych państwach Wspólnoty stosuje się także inne ulgi. Na przykład we Francji, na Malcie i w Estonii istnieje ulga edukacyjna, zaś w Niemczech, Francji i na Malcie obecna jest także ulga w związku z wydatkami na opiekę nad dzieckiem. Innym rozwiązaniem jest możliwość odliczenia kosztów związanych z obowiązkiem alimentacyjnym jednego z rodziców od osiągniętych dochodów (w określonych przypadkach przychodów). Rozwiązanie takie możliwe jest w Szwajcarii, Francji, Austrii i Finlandii.

Podsumowanie

Wybuch kryzysu finansowego przyczynił się do zmniejszonych wpływów podatkowych w roku 2008, które udało się odbudować w kolejnych latach. W celu zbilansowania budżetów, wiele państw Wspólnoty zdecydowało się zarówno na podwyżkę podatków – szczególnie podatku VAT, jak i zwiększenie

deficytów budżetowych, co doprowadziło do powiększenia długu publicznego, który obecnie średnio w całej UE wynosi ponad 80% w stosunku do PKB. Najmniejsze zmiany w zakresie stawek podatku zostały wprowadzone w daninie od osób prawnych, nie zmieniły się wysokości stawek, zwiększył się jednak poziom współpracy w zakresie wymiany informacji. Elementem, który ma zrekompenzować podwyżki podatku VAT dla rodzin z dziećmi, stały się liczne ulgi i odliczenia w zakresie podatku PIT.

Literatura

- Budasz K., Suliga P. (2013), *Podatek VAT w transakcjach wewnątrzspółnotowych*, Centrum Doradztwa i Informacji Difin, Warszawa.
- Dyrektywa Rady 90/435/EWG z dnia 23 lipca 1990 r. w sprawie wspólnego systemu opodatkowania stosowanego w przypadku spółek dominujących i spółek zależnych różnych państw członkowskich.
- Głuchowski J. (1999), *Harmonizacja podatków pośrednich i bezpośrednich*, Wolters Kluwer, Warszawa.
- Głuchowski J. (2002), *Polskie prawo podatkowe*, LexisNexis, Warszawa.
- Gomułowicz A., Małecki J. (2002), *Podatki i Prawo Podatkowe*, LexisNexis, Warszawa.
- Krajewska A. (2012), *Podatki w Unii Europejskiej*, PWE, Warszawa.
- Owsiak S. (2008), *Harmonizacja podatków bezpośrednich warunkiem integracji gospodarczej Unii Europejskiej* [w:] U. Płowiec (red.), *Polityka gospodarcza a rozwój kraju*, PTE, Warszawa, s. 17.
- Ulgi podatkowe i świadczenia rodzinne w UE*, PwC, Warszawa.
- Wach K. (2005), *Systemy podatkowe Unii Europejskiej*, Oficyna Ekonomiczna, Kraków.
- Wyrzykowski W. (2004), *Polski system podatków i opłat w zarysie* Scientific Publishing Group, Gdańsk.
- Wyrzykowski W. (2008), *Podatki w Polsce. Zarys wykładu*, Book Market, Gdańsk.
- [www 1] http://ec.europa.eu/eurostat/statisticsexplained/index.php/Government_finance_statistics/pl (dostęp: 30.05.2017).
- [www 2] http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Tax_revenue_statistics (dostęp: 30.05.2017).
- [www 3] <https://data.oecd.org/tax/tax-revenue.htm> (dostęp: 30.05.2017).
- [www 4] <https://home.kpmg.com/xx/en/home/services/tax/tax-tools-and-resources/tax-rates-online/corporate-tax-rates-table.html>] (dostęp: 30.05.2017).

**SELECTED ELEMENTS OF TAX POLICY OF THE EUROPEAN UNION
AFFAIRS AFTER THE FINANCIAL CRISIS 2008**

Summary: The article presents the main assumptions of the harmonization of the tax systems of the European Union and the actions taken by the Member States after the outbreak of the 2008 financial crisis. The author reviewed the changes in VAT and CIT rates, and presented selected elements of the pro family tax relief for PIT, which has become a way of reducing of the tax burdens on some households.

Keywords: European Union, taxes, tax system, financial crisis.